

Allar Kajandi
Boxlogo OÜ
allar@court.ee

Meie 13.04.2026 nr 12.2-1/1001-4

Vastus täiendavale pöördumisele

Austatud härra Kajandi

Vastuseks Teie täiendavale pöördumisele märgime, et jääme oma 18.03.2026 kirjas nr 12.2-1/1001-2 toodud selgituste juurde riigihangete seaduse (RHS) § 205 lg 1 p 1 ja § 206 lg 1 p 4 alusel järelevalvemenetluse alustamata jätmise kohta.

Selgitame veelkord, et RHS-i 9. ptk-i sätted jätavad Rahandusministeeriumile ulatusliku otsustusvabaduse küsimuses, kas järelevalvemenetlust konkreetsel üksikjuhtumil üleüldse alustada või mitte, ja diskretsiooniõiguse igakordselt otsustada, millist järelevalvemeedet rakendada.¹ Olukorras, kus hankelepung on sõlmitud ei ole enam juhtumipõhise järelevalvemenetluse läbiviimine võimalik. RHS § 206 lg 1 p 4 järgi on riigihanke menetluse, sh hankemenetluse, lõppemine, asjaoluks, mis imperatiivselt välistab järelevalvemenetluse alustamise ja läbiviimise juhtumipõhiselt. Kui riigihange on lõppenud, puudub järelevalveasutusel õiguslik alus juhtumipõhise järelevalvemenetluse (RHS § 205 lg 1 p 1) algatamiseks ning hankemenetluse õiguspärasust sisuliselt hinnata (sh küsida hankijalt välja esitatud pakkumusi). Selgitame, et kuigi Rahandusministeerium võib järelevalvemenetlust alustada RHS § 205 lg 1 p 2 alusel ka valimipõhise kontrollina, ei ole valimipõhine järelevalvemenetlus ette nähtud üksikjuhtumite lahendamiseks. Valimipõhise järelevalve eesmärk on laiemate ja süsteemsete riigihankepraktikate hindamine, mitte üksiku lõppenud hanke õiguspärasuse kontrollimine. Kuivõrd konkreetse lõppenud hanke puhul ei ole tuvastatud süsteemset ega korduva iseloomuga probleemi, puudub alus laiema fookusega valimipõhise järelevalvemenetluse alustamiseks ning valimipõhise järelevalvemenetluse algatamine ei oleks põhjendatud ega eesmärgipärane.

Täiendavalt selgitame, et valimipõhises järelevalvemenetluses, mis saab päädida pelgalt konstateeriva ning preventiivse, õpetliku ja hankijat juhendava iseloomuga kontrolliaktiga (RHS § 209 lg 1 ja lg 2 p-d 4-5), ei ole võimalik hankijale õiguslikult siduva ja kohustava ettekirjutuse tegemine. RHS § 208 lg-d 1-2, mis reguleerivad ettekirjutuse tegemist, on kohaldatavad ainult *ad hoc* juhtumipõhistes järelevalvemenetlustes ning ettekirjutuste tegemine on ajaliselt piiratud – mõlemat liiki ettekirjutusi, nii hankemenetluse kehtetuks tunnistamiseks kui ka rikkumise lõpetamiseks kohustavaid ettekirjutusi, saab teha ainult ajani,

¹ RHS-i eelnõu. 450 SE I. Riigikogu XIII. Seletuskiri, lk 141

mil hankeleping pole veel sõlmitud (vt RHS § 208 lg 1 ja lg 2 „enne hankelepingu või raamlepingu sõlmimist“).

Oma täiendavas pöördumises selgitate, et Teil ei olnud võimalik varem järelevalveteadet esitada, sest hankija andis vastavasisulised vastused alles 2026. aastal selle kohta, et pakkuja ei esitanud hankes pakutavaid tooteid ning algselt parima pakkumuse vormistanud ettevõtte poolt pakutav maasisene batuut ei sobi hankijale ning see vahetati teise mudeli vastu. Teie arvates ei ole hankes esitatud tooteid sellisel määral või mahus lubatud vahetada, seda enam, et asendades algselt pakutud toode tingimustele mittevastava odavama versiooniga saavutati kogumaksumuse eelis ning hanke võit. Samuti tekitab küsimusi kõigi ülejäänud toodete vastavus nõutud tehnilisele kirjeldusele, kas need ikkagi vastavad või mitte.

Märgite, et Rahandusministeeriumi 18.03.2026 vastuses ei ole käsitletud, kuidas oli võimalik hankijal parima pakkumuse vormistanud ettevõtte pakkumust hinnata, kui pole ühtegi pakutavat toodet (nimeliselt) esitatud ning kuidas oli võimalik tehnilises kirjelduses nõutud tingimustele vastavust ning teiste pakkujate pakkumusi võrrelda omamata täielikku nimekirjalist ülevaadet tarnitavatest toodetest. Samuti soovite vastust küsimusele, kas riigihankes võib hankija pakkuja poolt paljasõnaliselt vastavustingimuste kinnitamisest loota, et tarnitakse tehnilisele kirjeldusele vastavad tooted. Märkite, et te pole varem ühelgi sarnasel hankel osalenud ning tavapraktikas, kui hankes pakutavaid tooteid ei esitata või esineb mõni muu rikkumine, siis pakkuja diskvalifitseeritakse. Käesoleva hanke puhul seda ei tehtud, vaid öeldi, et kõik vastab, kuigi tegelikult mitte. Uue informatsioonina viitate kolmanda osapoole tunnistusele, et parima pakkumuse vormistanud ettevõtte avaldas vahetult peale hanke tulemusi batuudi mudeli, mida kavatses tarnida ning lisas, et see on teiste pakkujate poolt pakutud tootega võrreldes kordades soodsam ning ei pruugi tegelikkuses sobida ja lõpuks tarnis parima pakkumuse vormistanud ettevõtte hankijale sama batuudi, mida pakkusid kõik ülejäänud pakkujad.

Rahandusministeerium ei nõustu väitega, et Boxlogo OÜ-1 ei olnud võimalik varem teadet esitada. Riigihangete registris tulemdokumentide lehel avaldati 27.08.2025 Viimsi Vallavalitsuse 26. august 2025 korraldus nr 342 „Riigihankes nr 298104 „Liikumisõpetuse ja loodusvaldkonna õppevahendite ost Viimsi valla koolidele“ esitatud pakkumuste vastavaks tunnistamine, pakkumuste edukaks tunnistamine ning hankelepingute sõlmimine“.

Teabevahetuse teel on Boxlogo OÜ järgmisel päeval 28.08.2025 küsinud hankijalt selgitusi (vt sõnumi ID 1001252): “Liikumisõpetuse õppevahendite soetamise raames esitatud pakkumuste hindade võrdluses on eduka pakkuja esitatud lõppsumma ülejäänud neljast pakkumusest vähemalt 20% soodsam, mis on antud turusituatsiooni, toodete nõutud spetsifikatsiooni, koguseid, paigaldust ning transporti arvesse võttes ebaloogiliselt madal hind. Riigihangete puhul on taoline hindade erinevus ebatavaline ning kahtlustäratav, mis tekitab küsitavusi pakutavate toodete vastavuses ning kvaliteedis.”

Olukorras, kus teate esitajal tekkis vahetult pärast edukaks tunnistatud otsuse teatavakstegemist kahtlus pakutud toodete vastavuses tehnilisele kirjeldusele ning hankijalt teabevahetuse käigus saadud vastused ei olnud piisavad, oli järelevalveteate esitajal kui riigihankes teiseks jäänud pakkujal menetluslik õigus ja reaalne võimalus esitada VaKo-le vaidlustus riigihankes nr 298104 tehtud otsuste peale. Järelevalveteate esitaja seda võimalust siiski ettenähtud tähtaja jooksul ei kasutanud.

Seoses pakkumuste vastavuse kontrollimisega selgitame järgmist.

RHS § 114 lg 1 esimene lause kohustab hankijat hankemenetluses kontrollima pakkumuste vastavust riigihanke alusdokumentides esitatud kõigile tingimustele ja kontrolli tulemustel tegema põhjendatud kirjaliku otsuse pakkumuste vastavaks tunnistamise või tagasilükkamise kohta. RHS § 114 lg 1 teise lause kohaselt ei osale pakkuja, kelle pakkumus on tagasi lükatud, edasises hankemenetluses. Vastavalt RHS § 117 lg-le 1 kuuluvad hindamisele üksnes eelnevalt vastavaks tunnistatud pakkumused. Seega on pakkumuse vastavus riigihanke alusdokumentides, sh tehnilises kirjelduses, toodud nõuetele *sine qua non* ilma milleta ei saa hankelepingut sõlmida – pakkumuse sisuline vastavus on pakkumuse edukaks tunnistamise ning eduka pakkumuse esitanud pakkujaga hankelepingu sõlmimise vältimatuks eeltingimuseks.

Pakkumuse vastavuse kontrollimise puhul on VaKo leidnud, et eelkõige kontrollib hankija pakkumuse vastavust pakkumuses esitatud dokumentide alusel ja kahtluse tekkimisel kas küsib pakkuja käest selgitusi või kogub ise tõendeid ning RHS ei sea hankijale mingeid piiranguid selles, milliste dokumentide alusel pakkumuse sisulist vastavust kontrollida (VaKo otsus 224-25/298537 30.10.2025). Samas otsuses on VaKo osundanud: Riigikohus on 19.12.2019 otsuses kohtuasjas 3-19-1464 (p 16) leidnud, et kui seadus ei sätesta teisiti, võib hankija otsustada, kas ta usaldab pakkujate kinnitusi või nõuab vastavate asjaolude kindlakstegemiseks tõendeid. [---]. Kohtul ei ole ilma seadusliku aluseta õigust sekkuda hankija kaalutusõigusesse ning nõuda tõendi esitamist seal, kus hankija on õiguspäraselt otsustanud piirduda pakkuja kinnitusega. Hankemenetlus põhineb suurel määral pakkujate ühepoolsetel kinnitustel ja hankija võimalusel neid usaldada (RHS § 104, § 122 lg 3, § 175 lg-d 2 ja 4, § 178 lg 3 p 2). Riigikohus on oma 02.09.2025 otsuses kohtuasjas 3-24-3485, p 29 korranud kohtuasjas 3-19-1464 tehtud otsuse p-is 16 esitatud seisukohta.

Hankija on teabevahetuses korduvalt (vt sõnumi ID 1043628) selgitanud järgmist: “Selgitame, et käesoleva hanke puhul oli määravaks tehnilises kirjelduses esitatud tootenõuete miinimumtingimustele vastavus. Nagu hanke alusdokumentides on sätestatud, pidi pakkuja oma pakkumuses tagama, et iga pakutav toode vastab nõutud kriteeriumitele. Hankija ei seadnud kohustuslikuks iga toote puhul konkreetse mudeli nimetuse, artikli koodi ega tootja lingi esitamist; kontrollis esitatud infot ning veendus, et pakkuja on tõendanud toodete vastavust hankes esitatud tingimustele; lähtus esitatud pakkumusest tervikuna, hinnates selle vastavust hankedokumentides sätestatud tehnilistele ja õiguslikele kriteeriumitele. Näidislingid, mida hankija oli tehnilises kirjelduses lisanud, olid illustratiivse tähendusega ega olnud siduvad ega kohustuslikud. Nende eesmärk oli suunata tähelepanu soovitud toote omadustele ja tehnilistele parameetritele, mitte määrata konkreetset mudelit või tootjat. Hankemenetluse käigus ei tuvastatud, et edukas pakkuja oleks esitanud tooteid, mis ei vasta kehtestatud nõuetele. Seetõttu kinnitas hankija pakkumuse vastavuse ja sõlmis hanke edukaks osunud ettevõttega lepingu.”

Kokkuvõttes kuulub pakkumuste vastavuse hindamine, pakkujate kvalifitseerimine ning pakkumuste võrdlemine hankija pädevusse ja vastutusalasse. Hankija on ühtlasi kohustatud olema hoolas ka lepingu täitmise käigus tarnitavate toodete kontrollimisel. Lepingute nõuetekohase täitmise kontrollimise vajadusele on Rahandusministeerium korduvalt hankijate tähelepanu juhtinud. Viimati saatsime kohalikele omavalitsustele, sh Viimsi Vallavalitsusele, vastavasisulise [märgukirja](#) 9. oktoobril 2024 ning juhtisime sellele uuesti tähelepanu hankijale 10.04.2026 edastatud märgukirjas.

Võtame Teie poolt esitatud teabe teadmiseks. Analüüsime turuosalistelt laekunud teavet ning arvestame sellega riskianalüüside ja plaanilise järelkontrolli tööplaanide koostamisel. Edaspidiseks soovitame sarnaste asjaolude ilmnemisel pöörduda õigeaegselt hankemenetluse kestel VaKo poole, et võimaldada hankemenetluse läbiviimise tõhusat ja õigeaegset kontrolli ning vältida RHS-ga tagatud kaebeõiguse minetamist.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Estella Põllu
riigihangete valdkonna juht

Lisa: Rahandusministeeriumi 10.04.2026 märgukiri nr 12.2-1/1627-1 (3 lehel)

Kertu Kuiv 5885 1394
Kertu.Kuiv@fin.ee